

2017.

TPO

TRANSKULTURNA PSIHOSOCIJALNA
OBRAZOVNA FONDACIJA - TPO

(januar-decembar, 2017.)

Sadržaj

Uvodna riječ	3
O nama	4
Rezultati	5
Gradovi/mjesta u kojima je TPO Fondacija sprovela aktivnosti	7
I PROJEKAT: ICDE	8
Interaktivne radionice – Aktivizam i mladi	8
II PROJEKAT: PIWEP – Promocija i integracija svjetskog etosa u obrazovne i političke strukture u BiH	11
Radionice svjetskog etosa za bh. osnovne škole	11
“SVJETSKI ETOS U ŠKOLI” – TRENINZI ZA TRENERE	15
ŠKOLE SVJETSKOG ETOSA	17
III PROJEKAT: PGBV – Vršnjačko i rodno zasnovano nasilje u školi	20
PSIHOSOCIJALNA PODRŠKA ŠKOLSKIM ZAJEDNICAMA U BiH	21
IV PROJEKAT: ETOS RODNE RAVNOPRAVNOSTI	28
V PROJEKAT: FER DISKURSI – FEMINIZAM, RELIGIJA, PERSPEKTIVA	29
VI OBJAVLJENE PUBLIKACIJE	30
VII OBJAVLJENI VIDEO, DIGITALNI I PRINTANI DIDAKTIČKI MATERIJALI	32
TPO WEB STRANICE	37
MEDIJSKA PROMOCIJA	37
PRESS CLIPPING	41

Uvodna riječ

2017. godina je obilježena projektima i inicijativama koje su najvećim dijelom bile usmjerene na mlade ljude širom Bosne i Hercegovine, aktivan doprinos uspostavljanja pravednijeg i kvalitetnijeg bh. obrazovanja, promociji i integraciji različitih sadržaja u oblasti učenja o etičkim vrijednostima kao i direktnoj podršci uspostavljanja smislene suradnje nastavnika, roditelja i učenika.

Radnu godinu smo započeli implementacijom Elli (Education, Learning and Living) i PaR (Peacebuilding and Reconciliation) programa čiji je fokus zagovaranje mira, pomirenja i integracije univerzalnih etičkih vrijednosti u različite predmete osnovnih škola širom Bosne i Hercegovine. Programske aktivnosti iz oblasti kritičkog razmišljanja, ljudskih prava i nenasilja su i ove godine nastavljene kroz projekat „Inicijativa za kreativni dijalog i edukaciju“ te su se primarno bazirale na učenike i učenice osnovnih i srednjih škola. Pored održanih seminara primjene svjetskog etosa u bh. školama, ETOS inicijativi se pridružilo više od dvije stotine novih škola i više od 350 novih nastavnika i nastavnica iz nekoliko kantona Bosne i Hercegovine. Porodici „škola svjetskog etosa“ je pridruženo pet novih osnovnih i srednjih škola, a ETOS tim je osnažio jedanaest (11) novih trenera i trenerica primjene svjetskog etosa u bh. školama koji će tokom školske 2017/2018 godine vrijedno raditi na integraciji ovog programa u zvaničane obrazovne programe osnovnih i srednjih bh. škola.

Strateškim planiranjem i dugoročnim ciljevima započeli smo realizaciju još jednog projekta. Riječ je o trogodišnjem projektu „Vršnjačko i rodno-zasnovano nasilje u školi“ koji je i ovog puta podržan i realiziran uz pomoć naših dugogodišnjih partnera u ministarstvima obrazovanja Kantona Sarajevo, Hercegovačko-neretvanskog i Srednjobosanskog kantona. Naime, nedovoljna informiranost o tome kako primijetiti znakove, analizirati profile sudionika i proučavati faktore rizika za pojavu nasilja u školi, kao i nedostatak jedinstvenog odnosa škola prema nasilju upućuju alarmantan poziv svim nivoima društva na sistemski pristup problemu nasilja u školama. U odnosu na to, TPO Fondacija je svoje brojne aktivnosti usmjerila u tri pravca: istraživački rad s ciljem analize najčešćih oblika nasilja, reakcije nastavnika na nasilje i preventivne mjere koje se poduzimaju u školama, osnaživanje nastavnika u radu sa djecom i osnaživanje nastavnika u radu sa roditeljima s fokusom na smanjenje i prevenciju vršnjačkog i rodno-zasnovanog nasilja u školi.

Zadovoljstvo nam je istaknuti da smo i ove godine mnoge radne sate, putovanja i susrete posvetili isključivo implementaciji obrazovnih, istraživačkih, psihosocijalnih i interkulturalnih programskih aktivnosti s ciljem doprinosa izgradnji građanskog demokratskog društva, osnaživanju svijesti o rodnoj ravnopravnosti i etabliranju etike partnerstva i odgovornosti u porodici i društvu općenito.

Zahvaljujem se timu TPO Fondacije na uspješnoj saradnji.

Zilka Spahić-Šiljak

O nama

Misija TPO Fondacije je da implementacijom obrazovnih, istraživačkih, psihosocijalnih i interkulturalnih programskih aktivnosti doprinese izgradnji građanskog demokratskog društva, osnaživanju svijesti o ravnopravnosti spolova i etabliranju etike partnerstva i odgovornosti u porodici, društvu i političkom životu BiH. TPO Fondacija je proizašla iz HNI TPO mreže organizacija sa sjedištem u Amsterdamu, koja je od 1998. godine prisutna na prostoru BiH sa projektima psihosocijalne zaštite, obrazovanja, pomirenja i dijaloga među povratničkom populacijom. U periodu od 2004. godine, kao lokalna organizacija, TPO Fondacija je svoje aktivnosti usmjerila na obrazovne i istraživačke projekte u saradnji sa univerzitetima u BiH, Evropi i SAD.

Misija TPO Fondacije se ostvaruje u nekoliko strateških oblasti:

Obrazovanje – saradnja sa univerzitetima i drugim organizacijama u provedbi reforme obrazovanja u BiH. Uspostava edukativnih centara – u saradnji sa obrazovnim i kulturnim institucijama – koji će nuditi programe za interkulturalno, multireligijsko i građansko obrazovanje, prvenstveno žena i mladih. Pripremanje kurikuluma, silabusa i trening materijala u saradnji sa državnim institucijama i drugim organizacijama.

Istraživanje – procjena stanja u oblastima obrazovanja, ljudskih prava, rodne ravnopravnosti, dijaloga i izgradnje mira s ciljem pripremanja adekvatnih politika djelovanja i konkretnih projektnih aktivnosti uzimajući uvijek u obzir rodnu perspektivu i specifičnost kulturološkog konteksta u kojem se živi.

Rodna ravnopravnost – promocija i implementacija domaćih i međunarodnih standarda o ravnopravnosti spolova kroz različite vrste obrazovanja i podizanja svijesti o ovim pitanjima u lokalnoj zajednici. Posebna pažnja se posvećuje razvoju lokalnih rodno-inkluzivnih zajednica u kojima se vodi računa o potrebama i žena i muškaraca.

Javno zagovaranje – zalaganje za promjene politika djelovanja i usvajanje novih, s ciljem izgradnje demokratskog građanskog društva, ravnopravnosti spolova, ali i podizanje svijesti građanstva o važnosti aktivnog učešća u tim promjenama. Zagovaranje rodne senzibilizacije državnopravnog okvira BiH.

Oснаživanje kapaciteta – rad na osnaživanju individualnih kapaciteta žena i mladih, ali i organizacionih kapaciteta lokalnih organizacija u oblastima rodne ravnopravnosti, ljudskih prava, ekonomskog osnaživanja, dijaloga i izgradnje mira. Podrška razvoju reforme obrazovanja, zaštite zdravlja i socijalne rehabilitacije kroz trening profesionalaca, promociju jačanja korisničkih inicijativa i psihosocijalnu podršku ženama, djeci i omladini.

Interkulturalni dijalog – promocija interkulturalnog dijaloga, izgradnje mira i pomirenja, u saradnji sa NVO-ima u BiH i u svijetu koji su posvećeni ovim pitanjima. Organiziranje javnih rasprava, okruglih stolova i radionica o ovim temama, te susreti umjetnika, akademskih radnika i NVO aktivista koji iz svoje perspektive mogu ponuditi ideje za zajedničko djelovanje i koegzistenciju. Organiziranje susreta u malim, lokalnim zajednicama s ciljem okupljanja podijeljenih ljudi u BiH za jedan sto.

Rezultati

- ✓ Više od 160 nastavnika je sposobno prepoznati sve vrste vršnjačkog i rodno-zasnovanog nasilja
- ✓ Više od 30 pedagoga je završilo trening za trenere obuke školskog osoblja o vršnjačkom i rodno-zasnovanom nasilju u školama
- ✓ Više od 30 pedagoga i 160 nastavnika je osnaženo tehnikama upravljanja stresom kako bi se bolje suočili sa oblicima nasilja u učionicama i školama
- ✓ Više od 1000 nastavnika dobilo je priručnike za jačanje njihovih kapaciteta u radu sa učenicima i roditeljima
- ✓ Više od 2000 studenata je educirano i osnaženo u prepoznavanju i suprotstavljanju vršnjačkom i rodno-zasnovanom nasilju
- ✓ Više od 2000 učenika je učestvovalo u aktivnostima za prevenciju i smanjenje vršnjačkog, rodno-zasnovanog kao i drugih oblika nasilja zajedno s roditeljima i nastavnicima
- ✓ Više od 2000 studenata učestvovalo je u školskim kampanjama za 16 dana aktivizma
- ✓ Više od 160 nastavnika je završilo seminare s ciljem integracije sadržaja o vršnjačkom i rodno-zasnovanom nasilju u školske programe
- ✓ Više od 30 pedagoga je osnaženo da pomogne svom školskom menadžmentu da integrira sadržaje o vršnjačkom i rodno-zasnovanom nasilju u nastavni proces
- ✓ Više od 160 nastavnika je osnaženo da koriste kvalitativne metodologije u svojim istraživanjima
- ✓ Više od 30 pedagoga je osnaženo da koriste kvalitativne metodologije u svojim istraživanjima
- ✓ Više od 2000 roditelja su naučili prepoznati vršnjačko i rodno zasnovano nasilje
- ✓ Više od 2000 roditelja je ovlašteno da postanu školski partneri u izgradnji etosa nenasilja
- ✓ Kreirani, napisani, uređeni i prevedeni didaktički materijali za TOT obuke
- ✓ Koordinirana, organizirana i implementirana tri trodnevna TOT treninga za nastavnike koji će nastaviti educirati druge nastavnike o primjeni svjetskog etosa u bh. školama
- ✓ Koordinirana, organizirana i implementirana tri trodnevna TOT treninga za nastavnike koji će nastaviti educirati druge nastavnike o primjeni svjetskog etosa u bh. školama
- ✓ Uspješno integriranje svjetskog etosa u nastavni plan i program u Kantonu Sarajevo, Hercegvačko-nertvanskom kantonu, Zeničko-dobojskom kantonu i Kantonu Tuzla
- ✓ Organizirana i održana panel diskusija "Socijalna pravda i radnička prava žena i muškaraca u Bosni i Hercegovini"
- ✓ Održano preko 20 edukativnih kreativnih radionica Aktivizam i mladi u osnovnim i srednjim školama širom BiH
- ✓ Osmišljeno i odigrano pet skečeva na temu nasilja u osnovnim i srednjim školama

- ✓ Objavljen konkurs za najbolji video i nagrađena najbolja ostvarenja na temu Aktivizam i mladi: Probudi, pokreni, promijeni
- ✓ Objavljen konkurs za najbolji strip i nagrađena najbolja ostvarenja na temu Aktivizam i mladi: Probudi, pokreni, promijeni povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava
- ✓ Kreirane, štampane i objavljenje nove publikacije:
  1. Kada se sretnu feminizam i religija
  2. Baseline studija: Vršnjačko i rodno-zasnovano nasilje u osnovnim školama u BiH
  3. Neizliječena trauma – zbornik radova
  4. Prevencija vršnjačkog i rodno-zasnovanog nasilja: jačanje kompetencija nastavnika u radu sa djecom – priručnik
  5. Dnevnik misli – budnost srca
  6. Prevencija vršnjačkog i rodno-zasnovanog nasilja: jačanje kompetencija nastavnika u radu sa roditeljima – priručnik
- ✓ Objavljeno novo istraživanje: Civilno društvo u centralnoj i istočnoj Evropi: Izazovi i mogućnosti
- ✓ Objavljen prvi animirani film o islamu i rodnoj ravnopravnosti
- ✓ Pokrenuti FER diskursi
- ✓ Podržana realizacija projekta Međureligijski dijalog kroz umjetnost

Gradovi/mjesta u kojima je TPO Fondacija sprovedla aktivnosti

Gradovi/mjesta u kojima je TPO Fondacija provodila aktivnosti tokom 2017. godine su: Sarajevo, Mostar, Ilići, Blagaj, Pazarić, Tarčin, Srednje, Ilijaš, Rakovica, Zenica, Tuzla, Travnik, Jajce, Bugojno, Uskoplje, Novi Travnik, Vitez, Kaćuni, Fojnica, Busovača, Živinice, Husino, Vareš, Gnojnice, Bila, Nova Bila, Tešanj, Gračanica, Bihać, Turbe, Han Bila, Kiseljak, Gradačac, Međugorje, Čapljina, Rama, Prozor.

I PROJEKAT: ICDE

Interaktivne radionice – Aktivizam i mladi

U skladu sa temeljnim ciljevima Inicijative za kreativni dijalog i obrazovanje (IKDE) koji su usmjereni ka razvoju obrazovanja, dijaloga i građanskog angažmana u svrhu osnaživanja mladih, žena i muškaraca u BiH, TPO Fondacija je u 2017. godini realizirala niz interaktivnih radionica za mlade ljude s ciljem interpretacije ideja, znanja i vještina u njihovim lokalnim zajednicama. Radionice su bazirane na korištenju dramskih predložaka u izvedbi mladih glumaca Adisa Omerovića i Ivane Vojinović, a koji tematiziraju spektar različitih društveno relevantnih pitanja koja se posebno tiču mladih.

Prva radionica je održana 27.03.2017. u saradnji sa Devetom osnovnom školom u Rakovici gdje su učenici VIII I IX razreda imali priliku propitivati pitanja poput: Kako postati aktivan/a građanin/ka zajednice, kako doprinijeti razvoju zdrave okoline u kojoj živimo? Kakvi smo prijatelji i koliko smo spremi pomoći osobama u nevolji? Šta je volonterizam i zašto je važan za zdrav razvoj naše ličnosti?

Naredna radionica je održana 30.03.2017. u suradnji sa učenicima IX razreda Osnovne škole "9. Maj" u Pazariću. Zahvaljujući glumačkim sposobnostima Adisa Omerovića i Ivane Vojinović, kao i odličnoj facilitaciji radionice, zainteresiranost učenika i učenica je bila izuzetna a nastavno osoblje škole je izrazilo želju da se ovaj vid saradnje nastavi i u budućnosti.

Tokom mjeseca aprila održane su tri radionice za učenike i učenice Gimnazije Dobrinja u Sarajevu, Osnovne škole Zahid Baručija u Vogošći i Osnovne škole Zaim Kolar u Dejčićima. Pored radioničkih aktivnosti učenici i učenice su, kao i školski pedagozi, upoznati sa didaktičkim materijalima TPO Fondacije a svim školama je dodjeljen značajan broj publikacija za mlade koji su objavljeni u sklopu ICDE programa.

Tokom mjeseca aprila održane su tri radionice za učenike i učenice Gimnazije Dobrinja u Sarajevu, Osnovne škole Zahid Baručija u Vogošći i Osnovne škole Zaim Kolar u Dejčićima. Pored radioničkih aktivnosti učenici i učenice su, kao i školski pedagozi, upoznati sa didaktičkim materijalima TPO Fondacije a svim školama je dodjeljen značajan broj publikacija za mlade koji su objavljeni u sklopu ICDE programa.

U periodu između maja i juna 2017. održane su radionice za mlade u Osnovnoj školi Busovača u Busovači, Osnovnoj školi "Ivan Goran Kovačić" u Fojnici i Osnovnoj školi Berta Kučera u Jajcu. Osim razgovora o aktivizmu mladih u manjim lokalnim zajednicama, ovo je ujedno bila i prilika da učenici završnih razreda podijele razmišljanja i iskustva o različitim oblicima nasilja, kao i mehanizmima za sprečavanje i zaštitu od nasilničkog ponašanja.

19. septembra 2017. godine održana je prva radionica Aktivizam i mladi u školskoj 2017/2018. godini za učenike i učenice Željezničkog školskog centra u Sarajevu čime je počela realizacija pripremnih programskih aktivnosti povodom obilježavanja 16 dana aktivizma protiv rodno-zasnovanog nasilja.

NAJBOLJI VIDEO: "Aktivizam i mladi: Probudi, pokreni, promijeni!"

U maju 2017. godine TPO Fondacija je objavila konkurs za sve učenike bh. škola uzrasta od 12 do 17 godina za najbolji video pod nazivom "Aktivizam i mladi: Probudi, pokreni, promijeni!". TPO Fondacija je 12. juna 2017. godine upriličila program za one koji su napravili i sudjelovali u najboljim ostvarenjima, te smo i ovog puta imali priliku dočekati učenike osnovnih i srednjih škola i njihove nastavnike iz različitih gradova: Gračanice, Tuzle, Mostara, Zenice i Sarajeva. Eldar Buzadžić, autor filma "Zar me niko ne sluša" uz mentorstvo nastavnice Seade Hodžić iz Osnovne škole "Hasan Kikić" iz Gračanice, je pobjednik konkursa za najbolji video "Aktivizam i mladi: Probudi, pokreni, promijeni!". Drugoplasirana je učenica Ajna Koluh iz Druge gimnazije u Zenici, koja je uz mentorstvo profesora Samira Aganovića, dostavila rad pod nazivom "U svijetu fenomena". Treće mjesto su osvojili učenici Adnan Dervišević, Aldin Ćimić i učenica Emina Peljto, pod mentorstvom nastavnice Alzire Maljić iz Osnovne škole "Aleksa Šantić" Sarajevo, sa videom "Zajedno smo jači".

8. MART: SOCIJALNA PRAVDA I RADNIČKA PRAVA ŽENA I MUŠKARACA U BIH

Kako se prema radničkim pravima žena i muškaraca odnose aktuelne vlasti? Postoji li dugoročni koncept kako da se riješi ova problematika u zemlji u kojoj su vijesti o stečajevima svakodnevnica? Kakva su porodijska i rodna prava radnica, koliko problematiku (ne) rješava reformaska agenda? Zbog čega otpor prema obilježavanju ovog praznika? Sve su to pitanja

koja su bila razmatrana na aktivnostima koje je TPO Fondacija priredila povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena. godine TPO Fondacija je 8. marta 2017. organizovala panel diskusiju na temu "Socijalna pravda i radnička prava žena i muškaraca u BiH" u hotelu Bosnia u Sarajevu. Eminentni sudionici su bili: Nerzuk Ćurak, profesor na Fakultetu političkih nauka u Sarajevu, Nermina Baljević, profesorica islamske vjeronauke u penziji i magistrica rodnih studija, Besima Borić, profesorica bosanskog jezika i književnosti u penziji, dugogodišnja političarka, socijaldemokratkinja

fokusirana na pitanja socijalne politike, radničkih prava i socijalne zaštite i Branka Antić-Štauber, prim. doktorica iz Tuzle, predsjednica udruženja “Snaga žene” Tuzla.

Povod panel diskusije je bio prisjećanje na historijsku borbu žena za prava svih radnica i radnika. U krugu studenata s različitih fakulteta razgovaralo se o radničkim pravima i uslovima rada radnica i radnika na tržištu rada danas. Zaključci panel diskusije su bili da je obrazovanje ključni segment u emancipaciji, te da je vrijeme da se obrazovanju vrati dignitet jer je ono polazna tačka za promjene koje treba da se dese radi boljitka cijelog društva. Uzajamna solidarnost u zahtjevima za promjenom između žena i muškaraca je od ključne važnosti za prihvatanje činjenice da država, društvo i javna dobra pripadaju podjednako i ženi i muškarcu. Na kraju, aktivno građansko djelovanje osnaženog, osviještenog i odgovornog društva će voditi ka pozitivnim promjenama uključujući izjednačavanje prava, poboljšanje usluga, mogućnosti i prava svih radnika i radnica i društva općenito s ciljem izgradnje zdravog demokratskog društva.

Pored panel diskusije, TPO koordinatorica Melika Šahinović je povodom obilježavanja Dana žena radnica, u emisiji “Ja biram goste” koja se emitira na TV1, ugostila Jasnu Bakšić-Muftić, profesoricu na Pravnom fakultetu u Sarajevu, političarku Besimu Borić i prim. dr. Branku Antić-Štauber ispred udruženja “Snaga žene” Tuzla. Emisija se bazirala na socijalnoj pravdi i radničkim pravima uz prisjećanje na ključne razloge za borbu žena za emancipaciju cijelog čovječanstva i suprotstavljanje kapitalističkom ugnjetavanju svih radnika i radnica. Zaključeno je da borba Clare Zetkin i Rose Luxemburg još uvijek traje i da građanski aktivno i osviješteno društvo može i treba preispitati uloge, odgovornosti i odnose žena i muškaraca radi postizanja socijalne pravde u bh. društvu.

Pored panel diskusije, TPO koordinatorica Melika Šahinović je povodom obilježavanja Dana žena radnica, u emisiji “Ja biram goste” koja se emitira na TV1, ugostila Jasnu Bakšić-Muftić, profesoricu na Pravnom fakultetu u Sarajevu, političarku Besimu Borić i prim. dr. Branku Antić-Štauber ispred udruženja “Snaga žene” Tuzla. Emisija se bazirala na socijalnoj pravdi i radničkim pravima uz prisjećanje na ključne razloge za borbu žena za emancipaciju cijelog čovječanstva i suprotstavljanje kapitalističkom ugnjetavanju svih radnika i radnica. Zaključeno je da borba Clare Zetkin i Rose Luxemburg još uvijek traje i da građanski aktivno i osviješteno društvo može i treba preispitati uloge, odgovornosti i odnose žena i muškaraca radi postizanja socijalne pravde u bh. društvu.

Video link: <https://www.youtube.com/watch?v=BW0lnbhyjaU&feature=youtu.be>

II PROJEKAT: PIWEP – Promocija i integracija svjetskog etosa u obrazovne i političke strukture u BiH

Radionice svjetskog etosa za bh. osnovne škole

Kanton Tuzla

Nakon uspješno uspostavljene saradnje i održanih inicijalnih radionica iz oblasti svjetskog etosa za osnovne škole, TPO Fondacija je nastavila sa radom u 2017. godini. U skladu s tim, **16. i 17.01.2017.** održana je druga radionica svjetskog etosa za nastavnike i nastavnice osnovnih škola Kantona Tuzla. Tom prilikom, 23 nastavnika islamskog odnosno katoličkog vjeronauka i predmeta Društvo, kultura i religija, Građanskog obrazovanja, Matematike, B-H-S jezika, Informatike, Historije, Njemačkog jezika i Hemije su imali priliku steći temeljna znanja koja

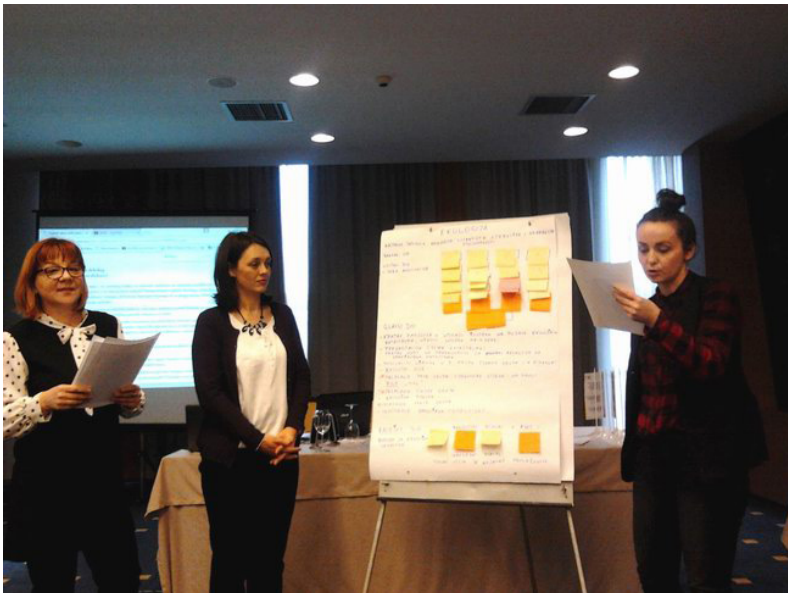
se tiču svjetskog etosa i njegovih potencijala u obrazovnom sektoru kao i neke od metodologija učenja i podučavanja karakterističnih za kolaborativni pristup radu. Radionicu su održali prof. Zilka Spahić-Šiljak, mr. Monja Šuta-Hibert uz gostujuće predavanje Izeta Numanovića, stručnog savjetnika Pedagoškog zavoda Kantona Tuzla i fra Franje Ninića, katoličkog teologa.

Od **23. do 24. januara 2017** u Pedagoškom zavodu Tuzla TPO Fondacija je održala treći trening za nastavnike i nastavnice osnovnih škola na temu svjetskog etosa. Preko dvadeset nastavnika koji predaju filozofiju, sociologiju, vjeronauku, bosanski, engleski i njemački jezik, fiziku i razrednu nastavu učili su o temeljnim vrijednostima ljudskosti i uzajamnog djelovanja. Uz odgovarajuću metodologiju i literaturu osposobljavani su da integriraju univerzalne poruke svjetskog etosa u postojeće sadržaje predmeta koje predaju. Seminar su vodile Doc. Dr. Zilka Spahić Šiljak i mr. Sci Monja Šuta-Hibert zajedno sa gostujućim predavačem Dr. Dragom Bojićem.

Kanton Sarajevo

Zahvaljujući trogodišnjoj saradnji TPO Fondacije i Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade Kantona Sarajevo **2. i 3. marta 2017. godine** u Sarajevu je održana druga radionica svjetskog etosa za nastavnike osnovnih škola Kantona Sarajevo. Vjeroučitelji islamskog i katoličkog vjeronauka kao i pedagozi deset osnovnih škola sa područja KS imali su priliku usvojiti različite informacije vezane za uspješnu integraciju svjetskog etosa u formalne nastavno-obrazovne procese, te unaprijediti postojeće tehnike podučavanja u nastavi.

9. i 10. marta 2017. godine u Sarajevu održana je treća radionica svjetskog etosa za nastavnike osnovnih škola Kantona Sarajevo. Pedagoginje, socijalni radnici i nastavnice istorije jedanaest osnovnih škola sa područja KS aktivno su učestvovali na seminaru i propitali različite aspekte integracije ovog programa u postojeći bh. obrazovni sistem.

Zahvaljujući pozitivnim evaluacijama i svesrdnoj podršci Prosvjetno-pedagoškog zavoda Kantona Sarajevo u Sarajevu je **23. i 24. marta 2017. godine** održana

četvrta i ujedno posljednja radionica svjetskog etosa za nastavnike osnovnih škola Kantona Sarajevo. Ovom prilikom, stručna saradnica Prosvjetno-pedagoškog zavoda KS Mina Pleh pozdravila je sve prisutne pedagoginje, nastavnice bosanskog jezika, katoličkog i islamskog vjeronauka iz devet osnovnih škola sa područja KS koje su imale priliku učestvovati na seminaru svjetskog etosa i time aktivno doprinijeti uspješnoj integraciji svjetskog etosa u nastavno-obrazovne procese u Bosni i Hercegovini.

Hercegovačko-neretvanski kanton

Nakon realizacije obrazovnog ciklusa integracije svjetskog etosa u nastavno-obrazovne procese srednjih škola Hercegovačko-neretvanskog kantona, TPO Fondacija je u suradnji sa Ministarstvom za obrazovanje, kulturu i nauku HNK pokrenula suradnju sa osnovnim školama ovog kantona. S tim u vezi, **4. i 5. marta 2017. godine** u Mostaru je održana prva radionica svjetskog etosa za nastavnike osnovnih škola. Odmah potom, **11. i 12. marta 2017.** održana je druga po redu radionica svjetskog etosa za nastavnike osnovnih škola. Tim povodom okupljeno je osamnaest vjeroučitelja i nastavnika isto-

rije i bosanskog jezika koji su tokom seminara istraživali različite oblasti i aspekte svjetskog etosa u obrazovnom, ali i bh. društvenom kontekstu. Obzirom da ovi nastavnici rade u školama u Mostaru, Rami, Čitluku i Konjicu predavači su nastojali predstaviti različite aspekte svjetskog etosa i ujedno omogućiti uspostavljanje dijaloga i razmjene iskustava i znanja iz oblasti.

22. i 23. aprila 2017. u Mostaru je organizirana još jedna, posljednja za školsku 2016./2017. godinu, radionica koja je bila mjesto susreta za petnaest nastavnika i nastavnica iz jedanaest različitih osnovnih škola. Okupljeni nastavnici bosanskog i hrvatskog jezika, islamskog i katoličkog vjeronauka, nastavnici njemačkog jezika i historije, kao i pedagozi su – zajedničkim snagama i uz aktivno mentorstvo predavača – TPO Fondacije istraživali različite oblasti i aspekte svjetskog etosa u obrazovnom ali i lokalnom i globalnom društvenom kontekstu.

Zeničko-dobojski kanton

Prva radionica pod nazivom Svjetski etos u školi u okviru projekta “Svjetski etos u školi: Integracija svjetskog etosa u odgojno-obrazovne strukture i procese u Bosni i Hercegovini” za Zeničko-dobojski kanton održana je **6. i 7. 05. 2017.** u Zenici u hotelu “Zenica”. TPO tim Fondacije iz Sarajeva – Alen Kristić i Monja Šuta-Hibert – predstavio je nastavnicima projekt svjetskog etosa i njegovu važnost u promociji i življenju univerzalnih vrijednosti, te su radili na demonstraciji dvostrukih časova u nastavi.

Druga radionica pod nazivom Svjetski etos u školi za Zeničko-dobojski kanton održana je **13. i 14. 05. 2017.** u Zenici a TPO tim, zajedno sa gostujućim predavačem dr. Nezirom Halilovićem, predstavio je nastavnicima metodologiju rada u nastavi i važnost intergacije u bh. obrazovni sistem. Bila je ovo ujedno i posljednja radionica svjetskog etosa za nastavnike osnovnih škola u školskoj 2017/2018. godini čime je zaključen ovaj iznimno važan obrazovni ciklus koji je do sada obuhvatio sve osnovne i srednje škole sa područja Kantona Sarajevo, Kantona Tuzla, Hercegovačko-neretvanskog i Zeničko-dobojskog kantona.

U nastavku tabelarni prikaz realiziranih seminara Svjetskog etosa u osnovnim školama.

Datum	Kanton	Broj učesnika	Predmeti	Grad/Mjesto
16. i 17. januar 2017.	TK	23	Građansko obrazovanje, historija, islamska vjeronauka, društvo, kultura i religija, katolički vjeronauk	TUZLA
23. i 24. Januar 2017.	TK	25	Građansko obrazovanje, historija, islamska vjeronauka, društvo, kultura i religija, katolički vjeronauk	TUZLA
2. i 3. mart 2017.	KS	20	Građansko obrazovanje, historija, islamska vjeronauka, društvo, kultura i religija, katolički vjeronauk	SARAJEVO
9. i 10. mart 2017.	KS	19	Građansko obrazovanje, historija, islamska vjeronauka, društvo, kultura i religija, katolički vjeronauk	SARAJEVO
23. i 24. mart 2017.	KS	25	Građansko obrazovanje, historija, islamska vjeronauka, društvo, kultura i religija, katolički vjeronauk	SARAJEVO
4. i 5. mart 2017.	HNK	23	Građansko obrazovanje, historija, islamska vjeronauka, društvo, kultura i religija, katolički vjeronauk	MOSTAR
11. i 12. mart 2017.	HNK	16	Građansko obrazovanje, historija, islamska vjeronauka, društvo, kultura i religija, katolički vjeronauk	MOSTAR
22. i 23. april 2017.	HNK	18	Građansko obrazovanje, historija, islamska vjeronauka, društvo, kultura i religija, katolički vjeronauk	MOSTAR
6. i 7. maj 2017.	ZDK	25	Građansko obrazovanje, historija, islamska vjeronauka, društvo, kultura i religija, katolički vjeronauk	ZENICA
13. i 14. maj 2017.	ZDK	24	Građansko obrazovanje, historija, islamska vjeronauka, društvo, kultura i religija, katolički vjeronauk	ZENICA

“SVJETSKI ETOS U ŠKOLI” – TRENINZI ZA TRENERE

S ciljem uspostavljanja dijaloške i znanstvene platforme, odnosno uključivanja bosanskohercegovačkih nastavnika i nastavnica u aktualne procese integriranja svjetskog etosa u odgojno-obrazovne bh. strukture TPO Fondacija je realizirala specijaliziran obrazovni program fokusiran na bh. nastavnike koji će u narednim fazama ovog projekta preuzeti ulogu budućih edukatora svjetskog etosa u bh. školama.

Nakon obavljenog procesa selekcije, dvanaest (12) nastavnika i nastavnica je odabrano za pohađanje osam interdisciplinarnih tematskih oblasti, odnosno četiri trodnevna obrazovna ciklusa koji uključuju:

- Savremene metode i tehnike podučavanja
- Ljudska prava
- Socijalnu pravdu
- Rodnu ravnopravnost
- Mirovno obrazovanje
- Dijalog religija
- Ekologiju
- Predmetnu integraciju svjetskog etosa

Izgradnja mira, emancipacija i odgovornost čovjeka prema lokalnom i globalnom svijetu, rodna ravnopravnost u sekularnom i religijskom diskursu i njen značaj predstavljaju spektar tema koje su obilježile drugi modul **Treninga za trenere “Svjetski etos u školi” (od 27. do 29.02.2017.)** Predavači na ovom modulu su bili **prof. dr. Nerzuk Ćurak, doc. dr. Zilka Spahić Šiljak, mr. Alen Kristić i mr. Monja Šuta-Hibert.**

Treći po redu Trening za trenere "Svjetski etos u školi" je održan u Konjicu u periodu između 17. i 19. marta 2017. godine. Za razliku od prethodnih susreta koji su realizirani kroz predavanja i promišljanja o različitim pitanjima koja se tiču rodne jednako-

pravosti, socijalne pravde, ljudskih prava i mirovnog obrazovanja, učesnici i učesnice iz nekoliko bosanskohercegovačkih gradova su imali jedinstvenu priliku učestvovati u predavanjima posvećenim tematskim oblastima koje se odnose na ekologiju, dijalog religija i uporištma u monoteističkim i drugim svjetskim religijama za život kojeg krasi ekološka osviješenost i dijalog. **Predavači trećeg modula Treninga za trenere svjetskog etosa u bh. školama su bili Rijad Tikveša, predsjednik Udruženja za zaštitu okoliša, prirode i zdravlja EKOTIM, dr. Nezir Halilović, uposlenik Vjerskoprosjetne službe Rijasetu islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, fra Iko Skoko član Hercegovačke franjevačke provincije, kao i TPO predavači mr. Alen Kristić i mr. Monja Šuta-Hibert.**

Četvrti Trening za trenere "Svjetski etos u školi" održan je na Vlašiću od 14. do 17. jula 2017. godine. U odnosu na prethodne susrete koji su realizirani kroz predavanja i teorijski uvod u odnos koncepta svjetskog etosa prema različitim pitanjima rodne jednakopravnosti, socijalne pravde, ljudskih prava, mirovnog obrazovanja, dijaloga religija i ekologije, polaznici ovog obrazovnog programa su ogleđnim radionicama i praktičnim radom uspješno zaključili ovaj intenzivni trening koji je tokom proteklih mjeseci obuhvatio preko dvadeset akademskih predavanja različitih eminentnih bosanskohercegovačkih profesora i profesorica, značajne susrete i aktivnosti sa aktivistima kao i mnogobrojne sate truda i posvećenosti ovoj temi. Na ovaj način deset polaznika je dobilo Certificate iz oblasti svjetskog etosa za budući rad sa novim nastavnicima i školama u drugim gradovima Bosne i Hercegovine.

ŠKOLE SVJETSKOG ETOSA

Porodica škola svjetskog etosa koju je TPO Fondacija osnovala tokom 2016. godine je u 2017. godini proširena za pet članica:

RB	Naziv škola	Grad/Mjesto
1	JU Centar za obrazovanje i vaspitanje i rehabilitaciju slušanja i govora Tuzla	Tuzla
2	Onovna škola Brčanska Malta	Tuzla
3	Osnovna škola Novi Grad	Tuzla
4	Srednja građevinska škola Mostar	Mostar
5	Srednja škola za okoliš i drveni dizajn u Sarajevu	Sarajevo

Škole kandidatkinje za 2017 godinu su:

RB	Naziv škola	Grad/Mjesto
1	Osnovna škola Vareš	Vareš
2	Osnovna škola Husino	Husino
3	Srednjoškolski centar Nedžad Ibirišimović	Tuzla
4	JU Srednja ekonomska škola	Sarajevo
5	Osnovna škola Isak Samokovlija	Sarajevo

Tokom 2017. godine TPO Fondacija je podržala dvije škole koje su tokom školske 2016/2017. godine prijavile svoje projekte iz oblasti svjetskog etosa:

1. JU Gimnazija Dobrinja

PROJEKAT: “Međureligijski dijalog kroz umjetnost”

Dugogodišnji saradnik ETOS Inicijative, profesor islamske vjeronauke u JU Gimnazija Dobrinja, Semir Salihović je pokrenuo projekat pod nazivom “Međureligijski dijalog kroz umjetnost”. Projekat je inicijalno podržan od strane Federalnog ministarstva nauke i obrazovanja i TPO Fondacije koja već drugu godinu podržava i osnažuje rad bosanskohercegovačkih osnovnih i srednjih škola koje su dio porodice “Škola svjetskog etosa”. Nakon odslušanog prvog modula na temu “Međureligijski dijalog iz islamske perspektive” dana 14.10.2017. učesnici su posjetili i sarajevsku džamiju – Istiklal džamiju – gdje im se obratio dugogodišnji imam i pomoćnik muftije sarajevskog dr. Abdulgafar ef. Velić te rekao nešto više o historijatu i arhitekturi ove džamije. Ciljna grupa će do kraja godine odslušati još 6 predviđenih modula i pri tome posjetiti različite religijske objekte.

S tim u vezi, 28.10.2017. u prostorijama JU Gimnazije Dobrinja održan je drugi susret učenika i učenica u okviru projekta “Međureligijski dijalog kroz umjetnost” kojeg **Federalno ministarstvo nauke i obrazovanja Bosne i Hercegovine podržava zajedno sa TPO Fondacijom.**

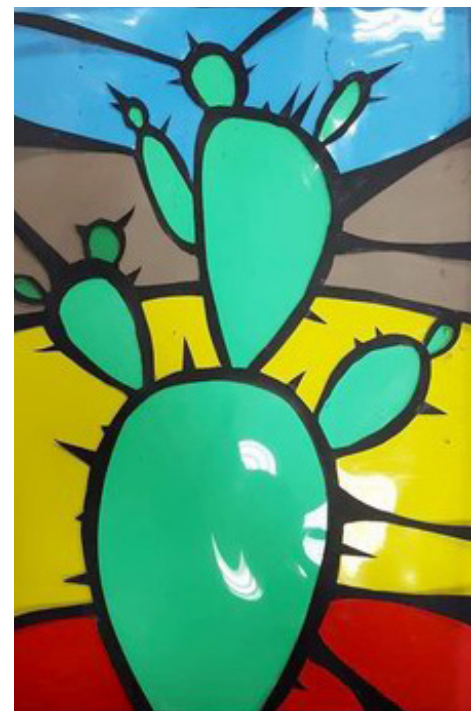
Susret je održan u sklopu drugog projektnog modula pod nazivom “Arabeske” u mentorstvu profesorice likovne umjetnosti Anite Smiljanić. Riječ je o projektu koji okuplja učenike i učenice srednjoškolskog uzrasta – različitih religijskih i nacionalnih skupina – a implementira ga stručno osoblje pomenute škole. Ovom aktivnošću je uspješno završen oktobar mjesec posvećen duhu islamske umjetnosti i kulture.

11.11.2017. u prostorijama JU Gimnazije "Dobrinja" održan je treći susret učenika i učenica u okviru projekta "**Međureligijski dijalog kroz umjetnost**" kojeg **Federalno ministarstvo nauke i obrazovanja Bosne i Hercegovine podržava zajedno sa TPO Fondacijom**. Susret je održan u sklopu trećeg projektnog modula pod nazivom "**Međureligijski dijalog iz katoličke perspektive.**" Predavači su bili gospodin Siniša Mujabašić, prof. katoličkog vjeronauka i gospođa Adna Kahrman, školska pedagogica. Nakon održanih predavanja, prisutni učenici i učenice su zajedno sa stručnim timom posjetili sarajevsku katedralu Srca Isusova gdje su se upoznali sa jedinstvenom historijom i arhitekturom katedrale.

25.11.2017. u prostorijama JU Gimnazije Dobrinja uspješno je realiziran četvrti modul na temu "Vitraž". Radionicu posvećenu ovoj temi je vodila profesorica likovne

umjetnosti Anita Smiljanić. Time je uspješno završen novembar posvećen duhu katoličke umjetnosti. Projekat su podržali Federalno ministarstvo nauke i obrazovanja i TPO Fondacija kao partner organizacija u sklopu obrazovnog programa "Škola svjetskog etosa", kojim koordinira profesor islamskog vjeronauka Semir Salihović.

2. JU Centar za obrazovanje i vaspitanje i rehabilitaciju slušanja i govora Tuzla

PROJEKAT: "Inoviranjem odgojno-obrazovnog rada do lakšeg učenja i opšteg razvoja učenika oštećena sluha"

TPO Fondacija je podržala gore navedeni projekat finansiranjem nabavke različitih didaktičkih materijala koji su potrebni za realizaciju ovog projekta, a programske aktivnosti će se odvijati tokom školske 2017/2018. godine.

III PROJEKAT: PGBV – Vršnjačko i rodno zasnovano nasilje u školi

TPO Fondacija Sarajevo, uz podršku Norveške vlade, implementira trogodišnji projekat Vršnjačko i rodno zasnovano nasilje u školi koji se realizira uz podršku ministarstava obrazovanja Kantona Sarajevo, Hercegovačko-neretvanskog kantona i Srednjobosanskog kantona a u partnerstvu 30 osnovnih škola i gore navedenih bh. oblasti. Tokom realizacije prve godine projekata ostvareno je sljedeće:

PSIHOSOCIJALNA PODRŠKA ŠKOLSKIM ZAJEDNICAMA U BiH

ANTI-STRES SEMINARI ZA NASTAVNIKE I PEDAGOGE OSNOVNIH ŠKOLA

Znamo li šta je stres, kako prepoznati stresore, kako se nositi sa stresnim situacijama, koje su tehnike korisne a koje strategije treba primjenjivati da se stres ne nagomila i da se ublaže njegove posljedice? Ovim pitanjima su bavili nastavnici i pedagozi 30 partnerskih škola iz tri bh. kantona tokom održanih seminara iz oblasti upravljanja stresom u školskom okruženju. Cilj je bio pomoći obrazovnim radnicima da osvijeste svoje stresore i nauče kako se nositi s njima u privatnom životu i u školi. Vođeni uvjerenjem da samo osnaženi nastavnici i pedagozi mogu adekvatno odgovoriti izazovima vršnjačkog i rodno-zasnovanog nasilja, TPO Fondacija je ovim aktivnostim započela aktivnu saradnju i podršku 30 osnovnih škola sa kojima će razvijati različite vidove saradnje i podrške u naredne tri godine rada.

RB	Naziv škola	Grad/Mjesto
1	OŠ Edhem Mulabdić	Sarajevo
2	OŠ Nafija Sarajlić	Sarajevo
3	OŠ Aleksa Šantić	Sarajevo
4	OŠ Malta	Sarajevo
5	OŠ Zahid Baručija	Vogošća
6	OŠ Srednje	Ilijaš
7	OŠ Zaim Kolar	Trnovo
8	OŠ 9 Maj	Pazarić
9	Deveta osnovna škola	Rakovica
10	IV Osnovna škola Mostar	Mostar
11	OŠ Blagaj	Blagaj
12	OŠ Gnojnice	Gnojnice
13	OŠ Mustafa Ejubović-Šejh Jujo Mostar	Mostar
14	Treća osnovna škola Mostar	Mostar
15	OŠ Ilije Jakovljevića Mostar	Mostar
16	Osnovna škola Ilići	Ilići
17	OŠ A.B. Šimića Mostar	Mostar
18	OŠ Ivana Gundulića Mostar	Mostar
19	Osnovna škola Zalik	Mostar
20	OŠ Bila	Vitez
21	OŠ Uskoplje	Uskoplje
22	Prva osnovna škola Bugojno	Bugojno
23	OŠ Kaćuni	Kaćuni
24	OŠ Busovača	Busovača
25	OŠ Travnik	Travnik
26	OŠ Edhem Mulabdić Opore	Novi Travnik
27	OŠ Berta Kučera Jajce	Jajce
28	OŠ Ivan Goran Kovačić	Fojnica
29	OŠ Nova Bila	Vitez
30	Treća osnovna škola	Bugojno

Prvi seminar iz oblasti upravljanja stresom u školskom okruženju je održan od 04. do 06. januara 2017. za nastavnike i pedagoge deset osnovnih škola Kantona Sarajevo, dok je drugi seminar održan od **18. do 20. februara 2017. godine.**

U periodu od **25. do 27. aprila 2017.** uz podršku **Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i športa Srednjobosanskog kantona**, TPO Fondacija je u Vitezu organizirala trodnevni anti-stres trening za trenere za pedagoge i psihologe sa područja navedenog kantona. Kao i u prethodnim partnerskim gradovima i školama, ovaj trening je održan u svrhu kreiranja dugoročnih resursa i obrazovanja stručnog osoblja za pružanje **psihosocijalne podrške nastavnicima i nastavnicama osnovnih škola** kako bi uspješno izgradili i zadržali mehanizme zaštite i pravilnog odgovora na svakodnevne stresne situacije u odgojno-obrazovnom radu.

Red vježbi, red kreativnog izražavanja, red pravilnog disanja, red razgovora i red smijeha. Tako bi se ukratko mogao opisati trodnevni anti-stres trening za trenere (TOT) za pedagoge s područja Hercegovačko-neretvanskog kantona iz deset škola koji je održan u **Konjicu** u periodu **od 22.02.2017. do 24.02.2017.** u organizaciji **TPO Fondacije**. Da bi pedagozi mogli adekvatno odgovoriti na izazove s kojima se svakodnevno susreću u svom radu, moraju izgraditi mehanizme zaštite i odgovora na stresne situacije. U skladu s tim, odgovor je pružen u sklopu ovog treninga.

Sve prethodno navedene seminare je vodila **Amra Delić** uposlenica Klinike za psihijatriju i psihoterapiju Medicinskog fakulteta Greifswald i istraživačica EU Marie Sklodowska Curie Action "Children born of war" te dugogodišnja saradnica TPO Fondacije u Sarajevu.

PEDAGOZI ZA SVOJ KOLEKTIV: UPRAVLJANJE STRESOM

Nakon održanih radionica iz oblasti upravljanja stresom u školskom okruženju koje su održane u svrhu osnaživanja nastavnika i školskih pedagoga trideset osnovnih škola, kraj školske 2016/2017. je obilježen anti-stres radionicama. U tom smislu, više od 120 nastavnika osnovnih škola u Busovači, Fojnici, Staroj Biloj, Novoj Biloj i Gornjem Vakufu – Uskoplju su pozitivnim stavom, opuštenom atmosferom, razgovorom i asertivnom komunikacijom kroz radionice pod nazivom “Upravljanje stresom” uspješno zaključili školsku 2016/2017. godinu. Radionice su održane u moderaciji školskih pedagoga/ica koji su tokom realizacije projekta “Vršnjačko i rodno-zasnovano nasilje u školi” stekli temeljno znanje i vještine u oblasti prevencije stresa na poslu.

Drugi set treninga u Srednjobosanskom kantonu je održan u Kaćunima, Bugojnu, Jajcu, Novom Travniku i Travniku gdje su voditeljice i voditelji radionica bili lokalni školski pedagozi i pedagoginje koji su zahvaljujući programskim aktivnostima TPO Fondacije stekli potrebne vještine i znanja za rad u ovoj oblasti.

Prvi set treninga u Hercegovačko-neretvanskom kantonu (Mostar) je održan za 70 nastavnika.

Nesvakidašnji razgovori i aktivnosti nastavnika u školskim klupama, u moderaciji pedagogica, dodatno relaksiralo radnu atmosferu i ispunilo je pozitivnom energijom. U periodu od 16. do 21. maja održan je prvi set treninga u pet osnovnih škola u Mostaru i to: O.Š. "Zalik", O.Š. "Blagaj", O.Š. "Ilići", O.Š. "Antuna Branka Šimića" i O.Š. "Mustafa Ejubović – Šejh Jujo". Pedagogice škola su ujedno bile i predavačice treninga, a znanje i vještine su stekle na prethodnom

istoimenom trodnevnom treningu za trenere kojeg je TPO Fondacija u saradnji s Ministarstvom obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK organizovala u okviru trogodišnjeg projekta pod nazivom "Vršnjačko i rodno-zasnovano nasilje u školi". Cilj treninga je bio pružiti nove tehnike i bolje razumijevanje pojma stres i njegov utjecaj na ličnost, ali i skrenuti pažnju na pravilno sagledavanje stresnih situacija i okolnosti kao i upoznavanje sa metodama smanjenja stresa u svakodnevnom životu. Osnaživanje pedagoga u ovoj oblasti je pružilo priliku da se školskom kolektivu pomogne u prevazilaženju stresnih situacija i adekvatno suprotstavi različitim stresorima.

Drugi set treninga u Hercegovačko-neretvanskom kantonu (Mostar) je održan za: O.Š. "Gnojnice", "Četvrta osnovna škola", O.Š. "Ilije Jakovljevića", "Treća osnovna škola" i O.Š. "Ivana Gundulića". Radeći u parovima, svaka pedagogica se imala priliku družiti sa oko 30 nastavnika te na razmjenjivati iskustva i upoređivati škole glede stresnih situacija i izazova s kojima se svakodnevno susreću u svom radu. Cilj treninga je bio doprinijeti ozbiljnijem sagledavanju uzroka i posljedica stresa, te pružiti nove tehnike u prevazilaženju stresnih situacija i oslobađanju od unutarnjeg nemira.

RADIONICE: “Komunikacija i individualna saradnja nastavnika i roditelja”

U svrhu jačanja partnerske saradnje nastavnika i roditelja, TPO Fondacija je uz podršku nadležnih ministarstva obrazovanja Kantona Sarajevo, Hercegovačko-neretvanskog kantona i Srednjobosanskog kantona održala 15 radionica za preko 200 nastavnika i nastavnica iz 30 partnerskih osnovnih škola.

U nastavku tabelarni prikaz realiziranih radionica “Komunikacija i individualna saradnja nastavnika i roditelja”.

Datum	Kanton	Broj učesnika/ca	Grad/Mjesto
11.10.2017.	KS	74	Sarajevo
16.10.2017.			
18.10.2017.			
23.10.2017.			
25.10.2017.			
26.10.2017.	SBK	46	Travnik
24.10.2017.			
31.10.2017.			
02.11.2017.	SBK	30	Bugojno
07.11.2017.			
12.10.2017.	HNK	79	Mostar
17.10.2017.			
18.10.2017.			
19.10.2017.			
31.10.2017.			

RADIONICE: Roditeljski sastanci – DJECA SU NAŠE OGLEDALO

Imajući u vidu prošlogodišnje pozitivno iskustvo saradnje sa 24 osnovne i srednje škole koje su se aktivno uključile u svjetsko obilježavanje 16 dana aktivizma u borbi protiv nasilja nad ženama, djevojkama i djevojčicama, TPO Fondacija je ove godine proširila saradničku mrežu nastavnika i nastavnica te okupila preko 40 osnovnih i srednjih škola. Zajednički cilj je bio aktivan doprinos podizanju svijesti kod mladih i djece o uzrocima i posljedicama rodnozasnovanog i vršnjačkog nasilja.

Koristeći različite obrazovne sadržaje i pristupe podučavanju, o ovom problemu se razgovaralo kroz prizmu jačanja saradnje školske zajednice, nastavnika i roditelja. U periodu između 25.11.2017. i 10.12.2017. u cijeloj kampanji je učestvovalo preko 2000 učenika i učenica, a svaka škola je uz podršku TPO Fondacije realizirala niz obrazovnih aktivnosti koje podrazumijevaju aktivnu saradnju nastavnika, učenika i roditelja. Jedna od zajedničkih aktivnosti – realiziranih ovim povodom – su roditeljski sastanci (nastavnik/ca – učenik/ca – roditelj/ica) pod nazivom DJECA SU NAŠE OGLEDALO na kojima je preko 1300 roditelja upoznato sa različitim tipovima roditeljstva, kao i uzrocima i mogućnostima prevencije rodnozasnovanog nasilja u školi i porodici.

Ova kampanja obuhvata roditelje, učenike i učenicke, nastavnike i nastavnice kao i cjelokupne školske kolektive iz Mostara, Blagaja, Gnojnica, Travnika, Jajca, Uskoplja, Sarajeva, Dejčića, Pazarića, Tuzle, Živinica, itd. a koji su tokom rada pokazali istinsku profesionalnost, predanost i ljubav prema pedagoškom radu. Njihova zajednička poruka da je problem vršnjačkog i rodno-zansovanog nasilja pitanje odgovornosti svih društvenih aktera predstavlja uvertiru za nove aktivnosti koje slijede. Ovogodišnji moto kampanje 16 dana aktivizma PROBUDI, POKRENI, PROMIJENI ispunio je zadatu misiju a nastavnici, učenici i roditelji su zajedničkim snagama pokrenuli pozitivne promjene u vlastitim školskim zajednicama.

KONFERENCIJA "0% TOLERANCIJE NASILJA U ŠKOLAMA" – MOSTAR

Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovina-neretvanskog kantona (HNK), uz podršku TPO Fondacije u Sarajevu, Youth Power u Mostaru, Udruženja Centar za razvoj omladinskog aktivizma CROA u Sarajevu, Centra za psihološku podršku "Sensus" u Mostaru, Centra za ljudska prava u Mostaru,

Udruženja Altruist u Mostaru, Udruženja Genesis Project iz Banja Luke, Centra za društveno istraživanje "Global Analitica" iz Sarajeva kao i Pedagoškog zavoda i Zavoda za školstvo HNK organizovalo je konferenciju o programu prevencije nasilja i maloljetničke delinkvencije pod nazivom "0% tolerancije nasilju u školama". Konferencija je održana 24.05.2017. u Centru za kulturu Mostar. Pored mnogobrojnih partnera, nastavnika, pedagoga i učenika ovim povodom je prisustvovao i dr. sc. Rašid Hadžović, ministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta (HNK).

IV PROJEKAT: ETOS RODNE RAVNOPRAVNOSTI

ETOS RODNE RAVNOPRAVNOSTI U KANTONU TUZLA

TPO Fondacija je, u saradnji sa IMIC Zajedno, Omladinskim forumom iz Mostara i Pedagoškim zavodom Tuzla, 25. januara 2017. godine organizirala seminar “Etos rodne ravnopravnosti”, a finansijsku podršku osigurala je Ekumenska ženska inicijativa iz Omiša. Seminar je organiziran za nastavnike Tuzlanskog Kantona i tom prilikom svi prisutni su imali priliku otvoreno promišljati o pitanjima kao što su: kako ostvariti rodnu ravnopravnost, koja je uloga religije u podučavanju rodne ravnopravnosti i kako pomiriti sekularne i religijske argumente u

osnaživanju žena i muškaraca za etos partnerstva u porodici i zajednici?

Seminar je dio šireg programa Svjetskog etosa koji osnažuje nastavnike i nastavnice da razvijaju ljudskost, nenasilje i rodnu ravnopravnost. Facilitatori seminara Doc.dr. Zilka Spahić Šiljak i Dr. Drago Bojić su prisutnima predstavili sekularne i religijske resurse za postizanje partnerskog djelovanja žena i muškaraca umjesto hijerarhije i isključivanja, te koje resurse kršćanstvo i islam nude u debate o rodnoj ravnopravnosti.

ETOS RODNE RAVNOPRAVNOSTI U MOSTARU

Religije imaju potencijal za promicanje rodne ravnopravnosti ako se tumače univerzalistički i inkluzivno, istaknuto je na seminaru o rodnoj ravnopravnosti održanom **09.02.2017.** godine u Mostaru. IMIC Centar Zajedno, TPO Fondacija i Omladinski forum Mostar uz podršku Ekumenske ženske inicijative iz Omiša okupili su studente i nastavnike iz Hercegovačko-neretvanskog kantona kako bi o razvoju roda, rodni teorija i rodni identiteta progovorili iz perspektive znanosti i religijskih tradicija kršćanstva i islama. Seminar je održan u vodstvu doc. dr. Zilke Spahić Šiljak i Mr.sci. Božane Katava.

ETOS RODNE RAVNOPRAVNOSTI U SARAJEVU

U ime religije i u ime Boga i danas se opravdavaju opresija, isključenje i subordinacija žena, a svaki iskorak i otvaranje diskusije na ove teme stvaraju nelagode i strahove. Strah da vas neko ne prepozna kao feministicu, strah da ne izgubite stečenu poziciju, strah da nećete biti poželjni za brak i partnerstvo sa svjetonazorom koji se protivi diskriminaciji utemeljenoj na religiji dominiraju. O svemu ovome i rodnim teorijama koje prevladavaju u katoličkoj i islamskoj tradiciji govorilo se na još jednom seminaru etosa rodne ravnopravnosti koji je održan u Sarajevu, 25.02.2017. godine. Seminar je održan u vodstvu Doc. dr. Zilka Spahić Šiljak i Mr.sci. Božane Katava.

V PROJEKAT: FER DISKURSI – FEMINIZAM, RELIGIJA, PERSPEKTIVA

ŠTA SU FER DISKURSI?

TPO Fondacija je unutar aktuelnih programskih aktivnosti otvorila prostor za pokretanje nove inicijative pod nazivom FER DISKURSI koja će u fokus razmatranja staviti neka od društveno relevantnih pitanja kao što su: imamo li odvažnosti propitivati vlastita vjerovanja, svjetonazore i prakse? Imamo li snage ustati protiv strukturalnog nasilja koje provode patrijarhalne institucije kako sekularne, tako i religijske? Jesmo

li spremni čuti drugačiju perspektivu i omogućiti da se uvaži drugačije mišljenje – makar se i ne slagali s njim? Jesmo li spremni uvažiti ljudsku slobodu i pravo osobe da vjeruje ili ne vjeruje, da pita, sumnja i traga za odgovorima? Može li se biti feminist/ica i vjernik/ca?

CILJEVI...

Grupa građanki i građana, uglavnom mladih ljudi iz Bosne i Hercegovina, pokrenula je inicijativu "Fer diskursi" s ciljem da reaktualizira teme religije i feminizma i vrati ih sa margine u centar rasprave o ljudskim pravima, ravnopravnosti, pravdi, pravičnosti i slobodi. U zemlji u kojoj se preko 90 posto ljudi izjašnjava vjericama i vjericima i u kojoj su na snazi sekularni zakoni utemeljeni na međunarodnim normama ljudskih prava i sloboda, važno je kroz sučeljavanje feminističkih i religijskih perspektiva otvoriti prostor za dijalog, susret, učenje i propitivanje kako bi se došlo do novih formula shvaćanja prava i sloboda, posebno za one koji su manjina.

AKTIVNOSTI...

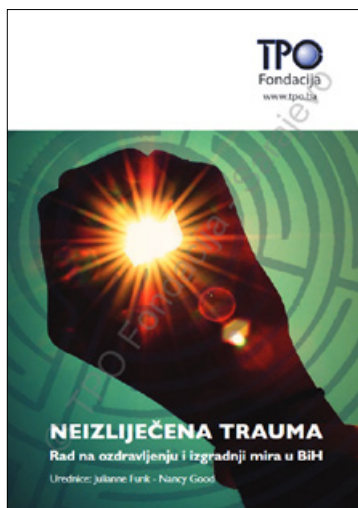
Kroz javne rasprave, kritičke i analitičke tekstove kao i naučno-istraživačko djelovanje inicijativa "Fer diskursi" će ukazivati na sve učestalije probleme diskriminiranja i stigmatiziranja žena i drugih manjina kako u mainstream religijskom diskursu, tako i u diskursima liberalnih demokracija. Ako ste spremni na konstruktivnu kritičku argumentaciju i raspravu, pozivamo vas da nam se pridružite i ponudite svoj fer-intelektualni doprinos u kreiranju egalitarnog sistema vrijednosti, nasuprot sveprisutnoj patrijarhalnoj fobičnosti.

VI OBJAVLJENE PUBLIKACIJE

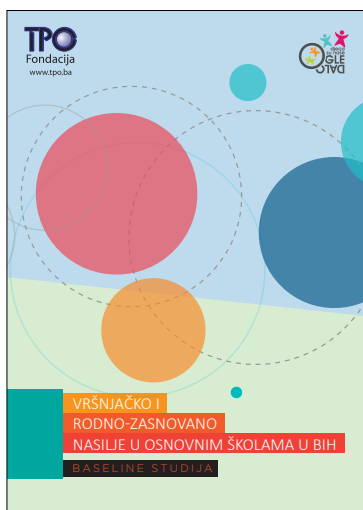
KADA SE SRETNU FEMINIZAM I RELIGIJA

Zbornik [Kada se sretnu feminizam i religija](#) rezultat je ciklusa seminara održanih u nekoliko bosanskohercegovačkih gradova na temu *Etos rodne ravnopravnosti*. Partnerski su ih organizirali IMIC Zajedno Sarajevo, TPO Fondacija iz Sarajeva i Omladinski forum iz Mostara, uz podršku Ekumen-ske ženske inicijative iz Omiša. Seminare su vodili doc. dr. Zilka Spahić Šiljak, dr. Drago Bojić i mr. sci. Božana Katava. Cilj je bio, dekonstrukcijom religijskih narativa o antropologiji čovjeka, pokazati mogućim reduciranje stereotipnih shvatanja uloge žene i muškarca u porodici i društvu te pokazati da sveti tekstovi nude okvir i za egalitarna čitanja rodni odnosa. Učesnici seminara su bili nastavnici, studenti i aktivisti iz Tuzle, Sarajeva i Mostara koji su u kratkim esejima progovorili o susretu i sučeljavanju feminističkih i religijskih argumenata o antropologiji čovjeka.

NEIZLIJEČENA TRAUMA – ZBORNİK RADOVA

Zbornik “[Neizlječena trauma](#)” je nastao kao rezultat konferencije [Trauma, pamćenje i ozdravljenje na Balkanu i šire](#) održane u Sarajevu u julu 2016. godine, u organizaciji TPO Fondacije. Urednice Zbornika su **Julianne Funk** i **Nancy Good**, a predgovor je priredio **renomirani američki psihijatar Steve Olwean**. Vjerovanje da nema održivog mira bez rada na liječenju trauma nakon preživljenog nasilja čini okosnicu ove knjige. Autori su priznati međunarodni i domaći naučnici i praktičari iz širokog spektra disciplina, što se vidi po temama koje su obrađivali. U Zborniku su ozbiljno razmatrani priroda i uloga traume, kao i prilike za izgradnju mira u različitim kontekstima – uključujući poslijeratne države nastale raspadom Jugoslavije – ali i prepreke tomu. Posebna pažnja je posvećena Bosni i Hercegovini (BiH) jer je nedvojbeno najteže pogođena raspadom Jugoslavije devedesetih godina.

BASLINE STUDIJA: VRŠNJAČKO I RODNO-ZASNOVANO NASILJE U OSNOVNIM ŠKOLAMA U BIH

U okviru projekta “[Vršnjačko i rodno-zasnovano nasilje u školi](#)” urađena je Baseline studija: “[Vršnjačko i rodno-zasnovano nasilje u osnovnim školama u BiH](#)”, koja je provedena u 30 osnovnih škola u tri kantona: Sarajevskom, Hercegovačko-neretvanskom i Srednjobosanskom. Baseline studiju je proveo tim TPO Fondacije na temelju upitnika u čijoj izradi su učestvovalе dr. Amra Delić, specijalistica neuropsihijatrije, mr. sc. Alma Jeftić i mr. sc. Melika Šahinović. Baseline studija predstavlja analizu različitih oblika nasilja i njegove transformacije u i izvan škole, pravilnika i praksi škola prema nasilju, kao i analizu preventivnih mjera koje se koriste za suzbijanje vršnjačkog nasilja.

PREVENCIJA VRŠNJAČKOG I RODNO-ZASNOVANOG NASILJA: JAČANJE KOMPETENCIJA NASTAVNIKA U RADU SA DJECOM – PRIRUČNIK

Priručnik “Prevenција vršnjačkog i rodno-zasnovanog nasilja: Jačanje kompetencija u radu s djecom” je nastao u okviru programa Inicijativa za kreativni dijalog i edukaciju (IKDE), kada je početkom 2017. godine, TPO Fondacija počela saradnju i zajedničku realizaciju trogodišnjeg projekta “Vršnjačko i rodno-zasnovano nasilje u školi” s ministarstvom obrazovanja u Sarajevskom, Hercegovačko-neretvanskom i Srednjobosanskom kantonu.

Urednice Priručnika su Melika Šahinović i Amila Kahrović-Posavljak, dok su autorice teksto-va: Amra Delić, Melisa Mizdrak, Alma Jeftić, Elma Omersoftić, Andreja Pehar, Snježana

Petraš i Nermina Vehabović-Rudež. Priručnik je namijenjen nastavnom osoblju u osnovnim školama u svrhu edukacije i osposobljavanja za prepoznavanje znakova nasilja i zlostavljanja djece, te efektivnog rješavanja ovih problema u saradnji s roditeljima i drugim relevantnim institucijama. Strukturu Priručnika čini šest dijelova koje je pripremao tim ekspertica s dugogodišnjim iskustvom iz oblasti obrazovanja, pedagogije i psihologije. Dugogodišnje ekspertno iskustvo predstavljeno primjerima praktičnog rada s učenicima, nastavnicima, ali i roditeljima dodatno će doprinijeti jačanju kompetencija nastavnika u školama BiH. Priručnik je dostupan u printanoj i elektronskoj formi na [bosanskom](#) i [hrvatskom](#) jeziku.

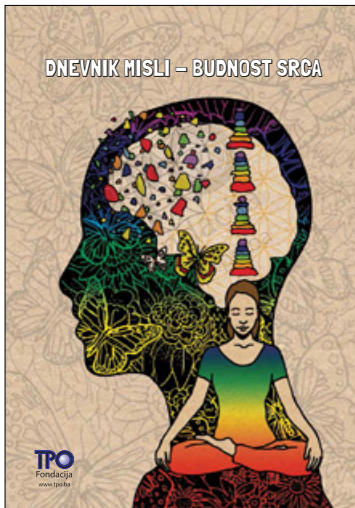
PREVENCIJA VRŠNJAČKOG I RODNO-ZASNOVANOG NASILJA: JAČANJE PARTNERSTVA NASTAVNIKA I RODITELJA

Priručnik “Prevenција vršnjačkog i rodno-zasnovanog nasilja: Jačanje partnerstva nastavnika i roditelja” je nastao tokom 2017. godine u okviru trogodišnjeg projekta “Vršnjačko i rodno-zasnovano nasilje u školi”.

Urednica Priručnika je Monja Šuta-Hibert, dok su autorice teksto-va: Amra Delić, Melisa Mizdrak, Berminka Hrelja, Edna Haznadarević, Mario Hibert, Nermina Kravić, Šejla Džanan i Elma Softić-Kaunitz. Priručnik je namijenjen nastavnom osoblju u osnovnim školama u svrhu jačanja kompetencija nastavnika u radu i komunikaciji sa roditeljima. Strukturu Priručnika čini pet dijelova koje je pripremao tim ekspertica s

dugogodišnjim iskustvom iz oblasti obrazovanja, pedagogije, sociologije, adolescentne psihijatrije i psihologije. Dugogodišnje ekspertno iskustvo predstavljeno primjerima praktičnog rada s roditeljima dodatno će doprinijeti jačanju kompetencija nastavnika u školama BiH. Priručnik je dostupan u printanoj i elektronskoj formi na [bosanskom](#) i [hrvatskom](#) jeziku.

DNEVNIK MISLI – BUDNOST SRCA

TPO Fondacija pokreće program **Budnost srca** koji nudi različite vrste meditativnih praksi i tehnika za upravljanje stresom koje se mogu vježbati individualno i u grupama.

Dnevnik misli – Budnost srca prva je u nizu publikacija čiji sažetak možete pronaći na ovom linku <http://www.tpo.ba/b/dokument/Dnevnik%20Misli%20-%20Budnost%20srca%20TPO17%20Web%20Sample.pdf> Upute, savjeti, pitanja i bojanka sadržani u Dnevniku misli koriste se kao didaktičko sredstvo na seminarima upravljanja stresom i pomažu nam da pratimo svoje misli, postanemo svjesni svojih emocija i svoga tijela, ali i da naučimo kako da živimo sada i ovdje, prisutni i budni.

VII OBJAVLJENI VIDEO, DIGITALNI I PRINTANI DIDAKTIČKI MATERIJALI

DRAMSKI IZRAZI

Medijska pedagogija jedan je obrazovnih programa koji TPO Fondacija provodi u okviru projekta "Inicijativa za kreativni dijalog i edukaciju IKDE". Program sadrži niz aktivnosti koje se odvijaju u bh. školama, a u saradnji sa kantonalnim ministarstvima obrazovanja, s ciljem smanjenja i prevencije vršnjačkog i rodno-zasnovanog nasilja u školama. Tokom 2017. godine TPO Fondacija je producirala i objavila deset dramskih izraza koji tematiziraju različite oblike nasilja u društvu, porodici i školi. Kroz ovu umjetničku i medijsku formu TPO tim nastoji ponuditi još jedan pedagoški alat za rad u nastavi i vannastavnim aktivnostima. Dramski prikaz jedne životne situacije vršnjačkog ili rodno zasnovanog nasilja posebno je zanimljiv mladima jer, zajedno sa glumcima, intenzivnije doživljavaju predstavljene situacije o kojima kasnije razgovaraju sa voditeljima radionice ili školskog časa.

DRAMSKI IZRAZI – različiti oblici nasilja, 2017.
(glumci: Ivana Vojinović i Adis Omerović)

01. [INTERNET NASILJE](#)
02. [PORODIČNO NASILJE](#)
03. [SAMOPOŠTOVANJE](#)
04. [SEKSUALNO UZNEMIRAVANJE NA POSLU](#)
05. [ZANEMARIVANJE](#)
06. [U RAZREDU](#)
07. [BLIND DATE](#)
08. [IMATE LI VREMENA?](#)
09. [NE DIRAJ ME!](#)
10. [PARTNERSKO NASILJE](#)

U sklopu realizacije radionica za nastavnike iz oblasti upravljanja stresom u školi, TPO Fondacija je producirala niz različitih plakata – didaktičkih materijala koji su dodjeljeni svim partnerskim školama projekta “Vršnjačko i rodno-zasnovano nasilje u školi.”

PROBUDI, POKRENI, PROMIJENI

Povodom realizacije međunarodne kampanje 16 dana aktivizma protiv rodno-zasnovanog nasilja, TPO Fondacija je producirala set od 12 didaktičkih materijala u svrhu poticanja saradnje škole i roditelja kao i prevencije vršnjačkog i rodno-zasnovanog nasilja u školi. Zajedno sa promotivnim materijalima dodjeljeni su u preko 40 osnovnih i srednjih škola širom Bosne i Hercegovine.

16 DANA AKTIVIZMA

PR BUDI
P KRENI
PR MIJENI

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

PR BUDI
P KRENI
PR MIJENI

16 DANA AKTIVIZMA

PR BUDI
P KRENI
PR MIJENI

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

PR BUDI
P KRENI
PR MIJENI

16 DANA AKTIVIZMA

PR BUDI
P KRENI
PR MIJENI

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

16 DANA AKTIVIZMA

PR BUDI
P KRENI
PR MIJENI

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

16 DANA AKTIVIZMA

PR BUDI
P KRENI
PR MIJENI

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

16 DANA AKTIVIZMA

PR BUDI
P KRENI
PR MIJENI

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

16 DANA AKTIVIZMA

PR👁️BUDI
P👁️KRENI
PR😊MIJENI

Djeca više primjećuju šta/što roditelji rade, nego šta/što govore.

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

16 DANA AKTIVIZMA

PR👁️BUDI
P👁️KRENI
PR😊MIJENI

Nasilje u školi ne čine zla djeca, ne postoje zla već samo zapostavljena djeca.

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

16 DANA AKTIVIZMA

PR👁️BUDI
P👁️KRENI
PR😊MIJENI

Svako dijete zaslužuje siguran dom i porodicu/obitelj.

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

16 DANA AKTIVIZMA

PR👁️BUDI
P👁️KRENI
PR😊MIJENI

Iza svakog djeteta koje ima vjere u sebe stoji roditelj/ica koji/a je prvi/a imao/la vjere u sebe.

TPO
Fondacija
www.tpo.ba

TPO WEB STRANICE

Tokom realizacije projekata, TPO tim je redovno obavljao poslove održavanja web stranica:

- TPO svakodnevne novosti: <http://tpo.ba/b/novosti1.html>
- TPO publikacije: <http://tpo.ba/b/Publikacije.html>
- TPO medijska pedagogija
- dramski iskazi: <http://www.tpo.ba/b/MedijskaP/DramskiIz/170301%20MedPdrama.html>
- TPO English version: <http://tpo.ba/b/novosti1EN.html>
- TPO Etos: <http://etos.ba/>
- TPO Facebook: <https://hr-hr.facebook.com/TPOFoundation/>
- TPO Facebook Etos Inicijativa: <https://www.facebook.com/etosinicijativa/>

MEDIJSKA PROMOCIJA

Sve aktivnosti tokom godine, a posebno one za 16 dana aktivizma, su bile popraćene na lokalnim i državnim medijima, školskim web portalima, studentskim radio programima, itd.

Radio gostovanja, najave aktivnosti 16 dana aktivizma i promocija publikacija Baseline studije: Vršnjačko i rodno-zasnovano nasilje u osnovnim školama u BiH i priručnika Prevencija vršnjačkog i rodno-zasnovanog nasilja: Jačanje kompetencija nastavnika u radu s djecom

24.11.2017. Federalni radio

27.11.2017. BH Radio

11.12.2017. BH Radio

TV gostovanja povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava, izložbe učeničkih radova konkursa Probudi, pokreni, promijeni te promocije publikacija Baseline studije: Vršnjačko i rodno-zasnovano nasilje u osnovnim školama u BiH i priručnika Prevencija vršnjačkog i rodno-zasnovanog nasilja: Jačanje kompetencija nastavnika u radu s djecom:

11.12.2017. Federalni dnevnik 2 na FTV:

<http://www.federalna.ba/>

11.12.2017. Dan uživo na N1:

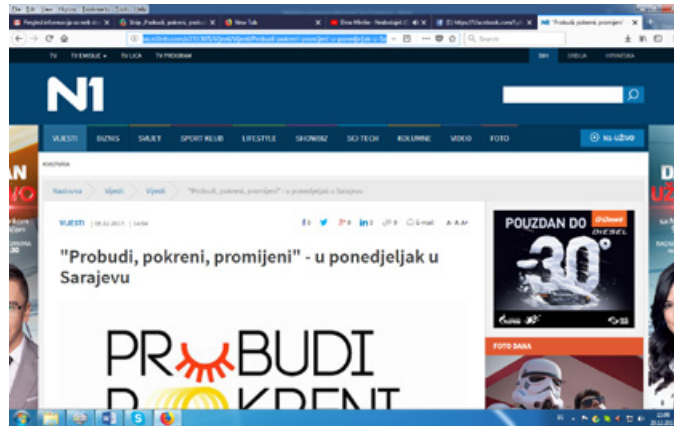
<http://ba.n1info.com/a231908/Video/Info/Monja-Suta-Hibert-Probudi-pokreni-promijeni.html>

Portali

Najava konkursa Probudi, pokreni, promijeni:

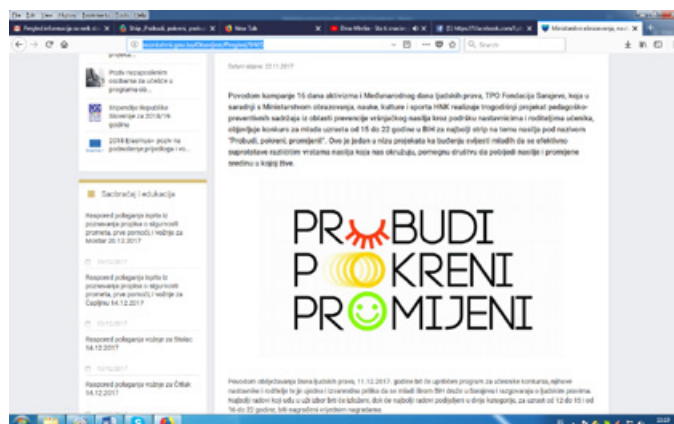
N1

<http://ba.n1info.com/a231365/Vijesti/Vijesti/Probudi-pokreni-promijeni-u-ponedjeljak-u-Sarajevu.html>

Službena stranica Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona

<http://monkshnk.gov.ba/Obavijest/Pregled/9405>

Civilno društvo

<http://civilnodrustvo.ba/resursni-centar/novosti/pozivi-za-projekte/konkurs-za-najbolji-strip-na-temu-probudi-pokreni-promijeni/>

FENA/Glas

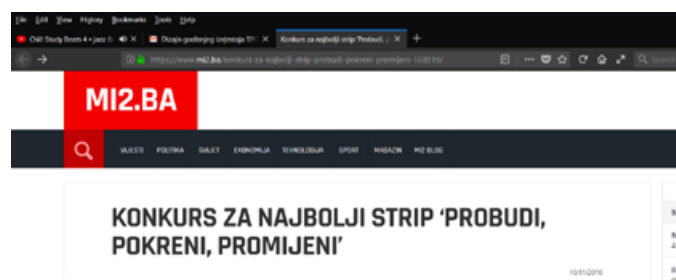
<http://www.glas.ba/blog/2016/11/16/fena-novost-konkurs-za-najbolji-strip-probudi-pokreni-promijeni/>

MI2

<https://www.mi2.ba/konkurs-za-najbolji-strip-probudi-pokreni-promijeni-168919/>

Tekstovi o izdatim publikacijama, rezultatima baseline studije o nasilju u školama:

Al Jazeera Balkans: <http://balkans.aljazeera.net/vijesti/nastavnici-poricu-nasilje-medu-ucenicima-iako-mu-svjedoce>

Otisak:

<http://www.otisak.ba/nastavnici-poricu-nasilje-medu-ucenicima-iako-mu-svjedoce/>

Tuzlanski

<http://tuzlanski.ba/infoteka/nastavnici-poricu-nasilje-medu-ucenicima-iako-tome-svjedoce/>

Infobrccko

<http://www.infobrccko.com/vijesti/item/12305-bih-nastavnici-poricu-nasilje-medu-ucenicima-iako-mu-svjedoce.html>

BiH Time

<http://bih.time.mk/c/c76a1e6a2e/nastavnici-poricu-nasilje-medju-ucenicima-iako-mu-svjedoce.html>

Etleboro

<http://etleboro.org/a/2c288d25b2e76a995e1b50d4fa35fc16/nastavnici-pori%C4%8Du-nasilje-me%C4%91u-u%C4%8Denicima-iako-mu-svjedo%C4%8De>

Vazdan

<https://vazdan.com/vijest/nastavnici-poricu-nasilje-medu-ucenicima-iako-mu-svjedoce/1197206>

O realiziranom programu povodom obilježavanja Dana ljudskih prava, objavljenog konkursa za mlade Probudi, pokreni, promijeni, pobjedničkim radovima i publikacijama u okviru PGBV

<http://www.mreza-mira.net/vijesti/strip-probudi-pokreni-probudi/>

PRESS CLIPPING

Radio	Datum
Federalni radio	24.11.2017.
BH Radio	27.11.2017.
BH Radio	11.12.2017.

TV	Web stranica
Dnevnik 2 na FTV	http://www.federalna.ba/
Dan uživo na N1	http://ba.n1info.com/a231908/Video/Info/Monja-Suta-Hibert-Probudi-pokreni-promijeni.html
Ja biram goste TV1	https://www.youtube.com/watch?v=1D7ZTnHbGHw

PORTALI	WEB STRANICA
N1	http://ba.n1info.com/a231365/Vijesti/Vijesti/Probudi-pokreni-promijeni-u-ponedjeljak-u-Sarajevu.html
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA HNK	http://monkshnk.gov.ba/Obavijest/Pregled/9405
CIVILNO DRUŠTVO	http://civilnodrustvo.ba/resursni-centar/novosti/pozivi-za-projekte/konkurs-za-najbolji-strip-na-temu-probudi-pokreni-promijeni/
GLAS	http://www.glas.ba/blog/2016/11/16/fena-novost-konkurs-za-najbolji-strip-probudi-pokreni-promijeni/
MI2	https://www.mi2.ba/konkurs-za-najbolji-strip-probudi-pokreni-promijeni-168919/
ALJAZEERA	http://balkans.aljazeera.net/vijesti/nastavnici-poricu-nasilje-medu-ucenicima-iako-mu-svjedoce
WWW.OTISAK	http://www.otisak.ba/nastavnici-poricu-nasilje-medu-ucenicima-iako-mu-svjedoce/
TUZLANSKI	http://tuzlanski.ba/infoteka/nastavnici-poricu-nasilje-medu-ucenicima-iako-tome-svjedoce/
INFO BRČKO	http://www.infobrcko.com/vijesti/item/12305-bih-nastavnici-poricu-nasilje-medu-ucenicima-iako-mu-svjedoce.html
BIH TIME	http://bih.time.mk/c/c76a1e6a2e/nastavnici-poricu-nasilje-medju-ucenicima-iako-mu-svjedoce.html
ETLEBORO ORG	http://etleboro.org/a/2c288d25b2e76a995e1b50d4fa35fc16/nastavnici-pori%C4%8Du-nasilje-me%C4%91u-u%C4%8Denicima-iako-mu-svjedo%C4%8De
VAZDAN	https://vazdan.com/vijest/nastavnici-poricu-nasilje-medu-ucenicima-iako-mu-svjedoce/1197206
OSLOBOĐENJE	http://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/panel-diskusija-socijalna-pravda-i-radnicka-prava-zena-i-muskaraca-u-bih/195658

MREŽA MIRA	https://www.mreza-mira.net/vijesti/aktivnosti-mreze/panel-diskusija-socijalna-pravda-radnicka-prava-zena-muskaraca-u-bih/
CIVILNO DRUŠTVO	http://www.civilnodrustvo.ba/resursni-centar/novosti/nvo-vijesti/poziv-na-panel-diskusiju-socijalna-pravda-i-radni%C4%8Dka-prava-%C5%BEena-i-mu%C5%A1karaca-u-bosni-i-hercegovini/
VAZDAN	http://www.vazdan.com/vijest/ja-biram-goste-sa-melikom-sahinovic-socijalna-pravda-i-radnicka-prava/726383
ALL EVENTS	https://allevents.in/sarajevo/medjunarodni-dan-zena-socijalna-pravda-i-radnicka-prava/1246087595476495#
VIJESTI	http://vijesti.ba/clanak/350328/socijalna-pravda-i-radnicka-prava
MREŽA MIRA	http://www.mreza-mira.net/vijesti/strip-probudi-pokreni-probudi/